

WHAT'S ON 2019: PÅ LIV OCH DÖD

Det här är en sammanfattning av innehållet i föreläsningen What's on 2019.

Observera att embargo gäller till fredagen den 30 november.

Vi lever i extraordinära tider. I en tid präglad av omställning, förvirring, uppbrott, ilska och polarisering. Men också av genombrott, nya landvinningar och visioner.

Det som kommer prägla 2019 är i första hand en naturlig följd av de föregående åren. Efter *Den perfekta stormen*, *Kulturkrockarna* och *Det stora uppvaknandet* kommer året då allt är *På liv och död*.

Inom område efter område har allvaret smugit sig in. Det lättsamma har fördrivits och klacksparken ersatts med verkliga, hårda sparkar och knytnävsslag. Eller bara av känslan av brådska och allvar. Att det gäller att agera innan det är för sent.

Inför 2019 pekar vi ut tio områden där allvaret smugit sig in, där det känns som det är lite på liv och död. Kanske inte för alla och envar, men för många, enskilda såväl som organisationer. Allt står på spel.

1. **Upplysningen.** Detta magiska uppvaknande för 250 år sedan som skapade en ny värld och en ny tid. Som gjorde rent med magi, hävdvunna hierarkier, provinsialism och inskränkthet och banade väg för vetenskap, jämlikhet och tankens frihet. Nu utsätts den för hårda attacker från höger såväl som vänster, och upplysningens anhängare gör allt för att behålla den öppna liberala demokratin och bygga bålverk mot ”motupplysning” i vilken form den än kommer.
2. **Världsordningen.** Inte trodde vi att Trump verkligen skulle göra allvar av alla utfästelser i presidentvalskampanjen. Nu har han gjort det. I varje fall de flesta. Och därmed riskerar institutioner, mödosamt uppbyggda under 70 år, att falla som korthus. En värld, där USA spelade huvudrollen och där överstatliga organ säkrade att världen inte skulle falla tillbaka i meningslös och skadlig protektionism, håller på att ersättas av en betydligt mer komplicerad värld där var och en sätter de egna intressena först.
3. **Säkerhet.** När man klätt av staten alla andra åtaganden återstår ett: att säkra medborgarnas väl och ve. Av denna anledning har staten ett monopol på våld. Men nu uppfattas säkerheten brista. Polisen räcker inte till för att säkerställa att näringsidkare kan utöva sin näring eller för att upprätthålla ordning och en känsla av trygghet. Oavsett den faktiska brottstatistiken. Samtidigt trappas konflikterna i närområdet upp, AI blir motorn i det militära och väst riskerar förlora sitt försprång.
4. **Själen.** Aldrig för har så många sagt sig vilja ha mindre press i livet. Och aldrig förr har så många haft ”göra ingenting” som favoritsysselsättning. I det ständigt uppkopplade och prestationsbaserade samhället har stress blivit den nya folksjukdomen. Som är på allvar. Botemedlen, psykofarmaka såväl som

mindfulness, lindrar men går inte till botten med problemet. Det är nära nu, det är allvar.

5. **Mentala friheten.** Det blev inte som vi tänkte. Då, 1984, när Macintosh lanserades. Frihetsrevolutionen blev ett fängelse. Revolutionärerna mediemoguler. Och i stället för i det förlovade landet hamnade vi i de moderna mediemogulernas grepp, som bestämmer vad vi ska veta och läsa. Som vet allt vad vi gör, som ägnar oändlig kraft åt fånga in och hålla oss kvar i deras universa. Som säljer kunskapen om oss till högstbjudande och som förföljer och förgör dem som uttalar kritik.
6. **Mänskligheten.** Bert Bolin och Al Gore i all ära. Men inte trodde vi att det skulle ske så fort. Med 2018 ändrades allt med bränder som omfattar hela landskap finns det ingen tvekan längre. Det går fort och allt står på spel. Klimatskolande 15-åringar hyllas av Arnold Schwarzenegger och FN-s generalsekreterare. Något nytt är på gång.
7. **Politiken.** Tänk tillbaka till 2011. I Sverige regerar pragmatiker som inte fattar ett beslut utan vetenskaplig underbyggnad. I Italien en opolitisk ekonomiprofessor. Politiken är grå, inte en populist så långt ögat kan nå. Så inte längre. Nu är allt, till synes, på allvar. Allt är drama, angrepp, och stora gester. Allt är på liv och död. Samtidigt som de verkligt politiskt ansvariga blir allt färre.
8. **Manligheten.** I minst 25 år har det varit synd om männen. Eller, de unga männen i Bruk, Fors och Hammar. De som blev lämnade kvar då tjejerna drog till stan, framtiden, möjligheterna, efter att först ha lyssnat på Pippis och Grynets peptalk. Eller synd? Ryck upp dig, skärp till dig, ta tag i ditt liv har de fått höra. Och nu sker det. Frälsaren har anlänt med uppmaningen ”bädda din säng, sträck på dig, var stark och snäll”. En uppmaning som anammats. Feminister av båda könen rasar.
9. **Företagen.** Ingen är för stor för att falla. Döden flåsar alla i nacken. Alla försöker bli unga och jagar ungdomens källa, innovationer, entreprenörskap och förnyelse. Eller åtminstone att få umgås i dess närhet. Allt för att undkomma det oundvikliga.
10. **Livet.** Det är som att själva livet blivit på allvar. Var finns underhållningsprogrammet Sköna söndags lätthet, TV-personligheten Steffo Törnqvists cigarrer eller Amelia Adamos livsbejakande? Var finns njutning, lust och passion? Nu är allt allvar – mat, barnuppfostran, hälsa, träning. Att leva rätt, att äta rätt, att vara rätt. Nu handlar till och med en blogg med namnet *Unna dig* inte om att unna sig utan om att leva utan socker. Och de främsta bästsäljarna är böcker om hur man bäst städar bort oredan i sitt liv. Liksom för kung Midas händer något när vi tar i det. Men det blir inte guld, det blir allvar.